

PROGRAM

SZKOLNEGO KLUBU WOLONTARIATU

*Podstawa prawna – Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r.
o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
Dz. U. 2016 poz.1817 i 1948 oraz 2017 poz.60 z późniejszymi zmianami.)*

*„Ważny jest rodzaj pomocy, którą się oferuje,
ale jeszcze ważniejsze od tego jest serce,
z jakim tej pomocy się udziela”.*

Jan Paweł II

*Przesłanie Papieża na zakończenie
Międzynarodowego Roku Wolontariatu*

OPRACOWANIE: mgr Katarzyna Słoma

I. WSTĘP:

Okres nauki w szkole jest najważniejszy dla kreowania postaw altruistycznych. Wykorzystując otwartość i ciekawość świata młodego człowieka poprzez wolontariat można osiągnąć dobroczynne piętno we wszystkich dziedzinach jego życia. Uczniowie są pełni pasji i zaangażowania. Często kierują się wrażliwością, troską o drugiego człowieka. Chcą nieść pomoc, służąc tak potrzebującym jak i samym sobie. Wolontariat rozwija wśród młodzieży postawę alternatywną dla konsumpcyjnego stylu życia i uzależnień. Stwarza okazję do wyszukiwania autorytetów i budowania świata wartości, pomaga w rozwijaniu zainteresowań, w szukaniu pożytecznej formy spędzania czasu wolnego. Podejmowana przez uczniów-wolontariuszy aktywność wpływa pozytywnie na rozwój ich osobowości, jest ważna i pożądana ze względu na wymiar edukacyjno-wychowawczy. Ukierunkowana jest ona na dwa zasadnicze obszary: środowisko szkolne i pozaszkolne. Program zakłada zaangażowanie młodzieży do *działań wolontarystycznych*:

- poza terenem szkoły – np. akcje pomocowe na rzecz potrzebujących (ubogich, chorych itp.) i przy współpracy instytucji i organizacji;
- na terenie szkoły i na rzecz szkoły – współdziałanie uczniów w zakresie edukacji poprzez wykorzystywanie pozytywnych wpływów rówieśniczych (młodzieżowe programy wsparcia młodzieżowego).

Bardzo ważne jest stwarzanie możliwości kształcenia młodych ludzi z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych w Polsce i na świecie po to, aby lepiej mogli angażować się w różnego rodzaju przedsięwzięcia społeczne. Program jest przeznaczony dla uczniów szkół średnich i zasadniczych oraz grona pedagogicznego. Oferta skierowana jest do osób chcących „pracować” we wszystkich obszarach życia społecznego, a w szczególności w zakresie pomocy społecznej, kultury, ekologii, edukacji, sportu.

Czym są Szkolne Kluby Wolontariusza?

Program „Szkolne Kluby Wolontariusza” (SKW) zainicjowany został przez Regionalne Centrum Wolontariatu 2006 roku. Głównym celem programu jest wolontarystyczna aktywizacja młodzieży szkolnej oraz ujęcie spontanicznych chęci do działania młodych ludzi w bardziej stałe i usystematyzowane ramy organizacyjne. Klub rozwija działalność zarówno na zewnątrz, wszędzie tam gdzie potrzebna jest pomoc innym, jak i wewnątrz szkoły, na rzecz jej samej społeczności uczniowskiej. Uczniowie angażowani są w prace na rzecz środowiska lokalnego. Jest to zatem element edukacji społecznej oraz integracja ze środowiskami defaworyzowanymi (np. seniorów, osób niepełnosprawnych itp.). SKW przygotowuje młodzież do aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym i obywatelskim, rozwija ich zainteresowania, umiejętności interpersonalne, a przede wszystkim niesie ze sobą wiele wartości wychowawczych, kształtujących kreatywność, odpowiedzialność i otwartość na drugiego człowieka.

W skład Szkolnego Klubu Wolontariusza wchodzi:

- opiekun lub opiekunowie Klubu (nauczyciel lub inny pracownik szkoły)
- lider Klubu (wybrany spośród uczniów);
- członkowie Klubu – uczniowie szkoły.

Opiekun i lider kierują poczynaniami Klubu, reprezentują Klub na zewnątrz oraz współpracują z Centrami Wolontariatu.

Planowane efekty działań SKW:

- zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych oferowanych młodzieży;
- lepsze poznanie środowiska lokalnego, jego potrzeb i możliwości działania;
- stworzenie dla młodzieży szkolnej alternatywy w stosunku do narkotyków, przemocy w szkole, bierności i zobojętnienia na problemy społeczne;
- wzmocnienie i usprawnienie działań podejmowanych przez wolontariuszy;
- zwiększenie samodzielności i efektywności młodych ludzi;
- zapobieganie patologii społecznej;
- poznanie struktur działania sektora pozarządowego

II. POSTANOWIENIA OGÓLNE:

1. **Wolontariat**- to bezpłatne, dobrowolne, świadome działanie na rzecz innych, wykraczające poza więzi rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie.
2. **Wolontariusz**- (łac. voluntarius = dobrowolny, chętny) w Słowniku Wyrazów Obcych i Zwrotów Obcojęzycznych W. Kopalińskiego, Wiedza Powszechna, wyd. IX, Warszawa 1975 r. czytamy, że jest to wojskowy, dawniej ochotnik, albo praktykant pracujący bez wynagrodzenia dla nauczania się zawodu. W Słowniku Wyrazów Obcych, Wydawnictwo Naukowe PWN, wyd. 27, Warszawa 1993 r. określany jest jako bezpłatna forma stażu w szpitalu lekarza zdobywającego praktykę. Współczesna definicja określa wolontariusza jako kogoś, kto dobrowolnie, bez wynagrodzenia, świadomie działa na rzecz innych nie będących jego bliskimi. Wolontariuszem może być każdy, w każdej dziedzinie życia społecznego. Może to być również pomaganie środowisku naturalnemu.
3. **Wolontariat szkolny**- inicjatywa młodzieży, skierowana do ludzi młodych, którzy chcą pomagać najbardziej potrzebującym, inicjować działania w środowisku lokalnym, wspomagać różnego typu inicjatywy charytatywne, kulturalne.

III. CELE I DZIAŁANIA:

Cele szczegółowe programu SKW:

- nowatorski system włączania młodzieży w życie społeczności szkolnej i środowiska lokalnego o charakterze regularnym i akcyjnym;
- tworzenie więzi między uczniami, a nauczycielami;
- zapoznanie młodzieży z ideą wolontariatu oraz jej propagowanie;
- uwrażliwienie na cierpienie, samotność i potrzeby innych;
- kształtowanie postaw prospołecznych;
- rozwijanie empatii, zrozumienia;
- inspirowanie do aktywnego spędzania czasu wolnego;
- kreowanie roli szkoły jako centrum lokalnej aktywności;
- zawieranie głębokich, wartościowych przyjaźni;
- kształtowanie umiejętności działania zespołowego;
- zwiększenie satysfakcji nauczycieli z wykonywanej pracy;
- budowanie twórczej atmosfery w szkole, sprzyjającej samorealizacji i poszerzaniu własnych zainteresowań;

- współdziałanie z organizacjami społecznymi i młodzieżowymi;
- współdziałanie uczniów i wzajemne wspieranie się;
- kultywowanie i wzbogacanie tradycji szkoły zgodnie z założeniami programu wychowawczego placówki;
- dawanie możliwości wykorzystania własnych umiejętności i doświadczeń;
- zdobywanie doświadczenia w nowych dziedzinach;
- wspieranie ciekawych inicjatyw młodzieży szkolnej;
- przekazywanie wiedzy na temat ruchu pozarządowego;
- przedstawienie działalności wybranych organizacji;
- wzmocnienie działań organizacji społecznych i pozarządowych poprzez wykorzystanie potencjału wiedzy i umiejętności młodzieży;
- organizowanie w szkole pomocy uczniom napotykałym trudności w nauce, w życiu rówieśniczym i rodzinnym;
- prowadzenie akcji pomocowych na rzecz osób potrzebujących, instytucji i organizacji społecznych.

IV. PRAWA I OBOWIĄZKI WOLONTARIUSZA ORAZ KOORDYNATORA WOLONTARIATU:

Prawa wolontariusza:

1. Wolontariusz ma prawo do zgłaszania własnych propozycji i inicjatyw.
2. Wolontariusz ma prawo do podejmowania pracy w wymiarze nie utrudniającym nauki w szkole i pomocy w domu.
3. Wolontariusz ma prawo do wsparcia ze strony koordynatora, opiekuna lub innych pracowników Szkolnego Klubu Wolontariatu.
4. Wolontariusz nie powinien wykonywać prac objętych polityką etatową, czyli zastępować pracownika.
5. Wolontariusz ma prawo do otrzymania pisemnego zaświadczenia o wykonywanej pracy.
6. Wolontariusz ma prawo być poinformowany o trudnościach, kosztach przejazdu związanych z wykonywaną pracą.
7. Nie wolno wywierać na wolontariusza presji moralnej w związku z realizowanym zadaniem pozostającym w konflikcie z jego przekonaniami.
8. Członkowie wolontariatu poświęcają się dla innych, ale nie zapominają o sobie.
9. Wolontariusze są nagradzani za swoją pracę.
10. Każdy ma prawo przystąpić do Klubu jak i od niego odejść uprzedzając odpowiednio wcześniej opiekunów Szkolnego Klubu Wolontariusza.

Obowiązki wolontariusza:

1. Niepełnoletni członkowie Szkolnego Klubu Wolontariatu muszą przedstawić pisemną zgodę rodziców lub opiekunów na działanie w wolontariacie.
2. Wolontariusz ma obowiązek systematycznie uczestniczyć w spotkaniach, szkoleniach, warsztatach i pracach SKW.

3. Wolontariusze są słowni i wywiązują się ze swoich obowiązków.
4. Wolontariusze nie otrzymują wynagrodzenia, ani żadnych świadczeń za swoją pracę.
5. Członkowie wolontariatu starają się w szkole i poza nią zachowywać kulturalnie i być wzorem dla innych uczniów.
6. Wolontariusz ma obowiązek respektować zasady SKW takie, jak:
 - a) zasada osobistej pracy nad własnym rozwojem;
 - b) zasada zaangażowania na rzecz potrzebujących pomocy;
 - c) zasada troski o los słabszych;
 - d) zasada równości;
 - e) zasada prawdy, przyjaźni, życzliwości, szacunku.
7. Wolontariusz może zostać skreślony z listy wolontariuszy za nieprzestrzeganie Regulaminu Szkolnego Klubu Wolontariusza.

Cechy wolontariusza:

- dużo optymizmu i chęć do działania;
- motywacja do niesienia pomocy potrzebującym;
- umiejętność wygospodarowania wolnej chwili;
- odwaga, empatia i otwartość;
- odpowiedzialność, wrażliwość, systematyczność;
- kultura osobista.

Kodeks etyczny wolontariusza:

1. Być pewnym - zastanów się, dlaczego chcesz pomagać innym ludziom.
2. Być przekonanym - nie oferuj swej pomocy, jeśli nie jesteś przekonany o wartości tego, co robisz.
3. Być lojalnym - zgłaszaj sugestie, nie „uderzaj” w innych.
4. Przestrzegać zasad - nie krytykuj rzeczy, których nie rozumiesz. Może okazać się, że mają swoje uzasadnienie.
5. Mówić otwarcie- pytać o rzeczy, których nie rozumiesz. Nie pozwól, by tłumione wątpliwości i frustracje odciągnęły Cię od tego, co najważniejsze, bądź zmieniły w osobę stwarzającą problem.
6. Chętnie uczyć się - rozszerzaj swoją wiedzę.
7. Stale się rozwijać - staraj się wiedzieć jak najwięcej o Twojej organizacji i pracy.
8. Nie sprzeciwiać się kontroli nad sobą - będziesz pracował lepiej i z większą satysfakcją, wykonując to, czego od Ciebie się oczekuje.
9. Być osobą na której można polegać - praca jest zobowiązaniem. Wykonaj to, co zgodziłeś się zrobić. Nie składaj obietnic, których nie jesteś w stanie spełnić.

10. Działać w zespole - znajdź dla siebie miejsce w grupie. Samotnik działający na własną rękę jest mało skuteczny.

Zadania koordynatora:

1. Utrzymywanie stałego kontaktu z organizacjami i instytucjami, z którymi współpracuje wolontariat szkolny.
2. Tworzenie atmosfery zaufania i otwartości.
3. Dawanie poczucia bezpieczeństwa, które sprzyja dobrej współpracy.
4. Organizowanie spotkań organizacyjnych, mających na celu zapoznanie młodzieży z planowanymi działaniami oraz przydziałem obowiązków.
5. Stwarzanie systemu gratyfikacji wolontariuszy zależnej od wkładu pracy.
6. Przeprowadzanie rozmowy wyjaśniającej powody powstawania zaniedbań w czasie pracy wolontariuszy.
7. Organizowanie wspólnie z wolontariuszami Dnia Wolontariusza - 5 grudnia.
8. Przygotowywanie rocznych sprawozdań z pracy wolontariuszy.

V. PLANOWANIE PRACY W SKW:

System rekrutacji:

- wywieszanie plakatów zachęcających młodzież do włączenia się w pracę wolontariatu, informujących o działalności SKW oraz naborze (na początku każdego roku szkolnego);
- informacje w gablocie wolontariatu i gazetce szkolnej;
- zachęcanie uczniów do działań w Szkolnym Klubie Wolontariatu podczas rozmów prowadzonych przez nauczycieli i doświadczonych wolontariuszy;
- w trakcie roku szkolnego- rozmowy zaangażowanych wolontariuszy z przyjaciółmi, znajomymi, zachęcanie do pracy na rzecz innych;
- lekcje wychowawcze poświęcone idei wolontariatu;
- lekcje religii poświęcone miłości bliźniego;
- wyznaczenie terminu spotkania organizacyjnego, na którym przedstawione zostaną podstawowe informacje i wstępne rozmowy kwalifikacyjne.

Pisemne zobowiązanie wolontariusza:

Przystępując do Szkolnego Klubu Wolontariusza oświadczam, że znam i akceptuję jego cele oraz zasady pracy. Zobowiązuje się do przestrzegania Regulaminu Szkolnego Klubu Wolontariusza oraz sumiennego wykonywania powierzonych mi zadań.

.....

(podpis wolontariusza)

.....

(podpis rodzica/opiekuna)

Spotkania cykliczne – minimum raz na kwartał, mające na celu:

- pogłębienie motywacji;
- organizację działań;
- tworzenie projektów;
- uzupełnianie „mapy” potrzeb środowiska szkolnego i lokalnego;
- monitorowanie działalności wolontariuszy;
- wymianę doświadczeń;
- szkolenie podstawowe, podczas którego przybliżona zostanie idea wolontariatu, obszary pomocy, zasady pracy i etyki działalności wolontarystycznej, prawa i obowiązki wolontariuszy oraz motywacja do pracy.

Celem szkolenia jest zapoznanie wolontariuszy z organizacją SKW jako całością, tak, aby czuli się za nią odpowiedzialni. Na spotkaniach szkoleniowych gromadzone są także kwestionariusze osobowe oraz kwestionariusze porozumienia. W zależności od potrzeb związanych z charakterem podejmowanych przez wolontariuszy pracy organizowane są na terenie szkoły szkolenia z zakresu idei wolontariatu oraz tematyki związanej z realizowanymi zasadami, jak również zajęcia warsztatowe rozwijające umiejętności komunikacyjne i negocjacyjne uczniów.

Nagradzanie wolontariuszy:

1. Członkowie wolontariatu mogą być nagradzani poprzez:

- a) wyrażenie uznania ustnego;
- b) pochwałę na forum szkoły (od koordynatora, dyrektora);
- c) przyznanie punktów zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania;
- d) umieszczanie na liście honorowych wolontariuszy;
- e) zaproszenie wolontariusza na Radę Pedagogiczną, wręczenie dyplomu i przedstawienie wyników jego pracy;
- f) powierzanie coraz bardziej odpowiedzialnych zadań.

2. Nagradzanie wolontariuszy ma walor motywujący, podkreślający uznanie dla działalności wolontariusza.

Rezygnacja z pracy w wolontariacie:

1. Każdy wolontariusz ma prawo zrezygnować z pracy w wolontariacie.
2. Od momentu podjęcia decyzji o rezygnacji, wolontariusz ma dwa tygodnie na dostarczenie opiekunom wolontariatu pisemnego oświadczenia o rezygnacji z podpisem rodzica.

Sposoby ewaluacji:

- ankieta dla wolontariuszy;
- sprawozdanie z pracy Szkolnego Wolontariatu;
- rejestr akcji charytatywnych, instytucji, w których są obecni wolontariusze;
- zdjęcia z imprez;
- artykuły w prasie szkolnej (strona internetowa) i lokalnej;
- podziękowania od osób i instytucji.

Szkolny Wolontariat obchodzi swoje święto 5 grudnia w Międzynarodowy Dzień Wolontariusza, który został ustanowiony rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ z lipca 1997 r. To dowód uznania dla ludzi, poświęcających swój cenny czas i umiejętności w celu niesienia pomocy innym. To okazja do podsumowań, spotkań, podziękowań, ale również do przeprowadzania kolejnej akcji wolontarystycznej.